

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	16 Hydref 2023
Swyddog Arweiniol	Dafydd Edward, Trysorydd
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pwnc	Pennu Cyllideb 2024/25

DIBEN YR ADRODDIAD

- 1 Dyma adroddiad i'r Aelodau sy'n cyflwyno'r broses gyllidebu, y rhagdybiaethau cynllunio a'r amserlenni a ddefnyddir i bennu cyllideb referniw yr Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer 2024/25.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb referniw ar gyfer 2024/25 yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024. Mae'r gwaith rhagarweiniol i sefydlu'r gyllideb sylfaenol eisoes wedi'i ddechrau, gan gynnwys cynnal adolygiad o'r lefelau gwariant presennol, y rhagdybiaethau cynllunio allweddol a'r risgiau. Ceir crynodeb yn Atodiad 1.

ARGYMHELLION

- 3 Gofynnir i'r Aelodau:
  - i) nodi'r rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddir i ddatblygu'r gyllideb referniw ar gyfer 2024/25;
  - ii) nodi cylch gwaith y gweithgor craffu ar y gyllideb a sefydlwyd gan y Pwyllgor Archwilio a'r amserlen adrodd arfaethedig;
  - iii) nodi'r cynnig i ddarparu amcangyfrifon cyllideb cychwynnol i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2022; a
  - IV) nodi'r cynnig i geisio cymeradwyaeth yr Awdurdod ar gyfer cyllideb referniw 2024/25 yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024.

CEFNDIR

- 4 Bob blwyddyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb referniw gytbwys a rhaid i'r Awdurdod llawn ei chymeradwyo. Er nad yw'r ddeddfwriaeth yn rhoi diffiniad ffurfiol o'r term 'cytbwys', mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) yn cydnabod y dylai sefydliadau gael cynlluniau ariannol sy'n dangos sut y bydd gwariant yn cael ei ariannu dros y tymor byr a'r tymor canolig.

- 5 Mae cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, y tymor canolog a'r tymor hwy yn seiliedig ar wybodaeth am y ffactorau allweddol sy'n rheoli costau, gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd, a dealltwriaeth ohonynt. Mae cael dealltwriaeth o ofynion gwasanaethau, pa adnoddau sydd ar gael, a'r weledigaeth strategol yn y dyfodol yn hanfodol.
- 6 Rhoddodd adroddiad y Prif Swyddog Tân i'r Aelodau ym mis Medi 2021 asesiad o'r sefyllfa. Cadarnhawyd mai'r prif heriau sy'n wynebu'r Awdurdod yw sicrhau bod darpariaeth criwiau tân ar alwad yn ddigonol; sicrhau bod digon o adnoddau i gynnal a datblygu sgiliau diffoddwyr tân; a chael digon o allu corfforaethol i fodloni gofynion y presennol a'r dyfodol.
- 7 Yn sgil yr asesiad hwn, cymeradwyodd yr Awdurdod nifer o adolygiadau mewnol gan gynnwys adolygiad o'r ddarpariaeth frys, adolygiad o'r system dyletswydd rhan amser (criwiau ar alwad), ac adolygiad hyfforddi er mwyn sicrhau diogelwch diffoddwyr tân. Ategwyd yr adolygiadau hyn trwy wneud gwaith pellach mewn meysydd allweddol, megis asesiadau tactegol o danau gwyllt a diheintio peiriannau, cit ac offer.
- 8 Yn ogystal â'r meysydd heriol penodol hyn, mae'r Awdurdod, fel pob corff sector cyhoeddus arall, hefyd yn wynebu heriau'r sefyllfa economaidd ansicr. Y blaenoriaethau allweddol yw'r angen i reoli effeithiau chwyddiant, materion cyflenwi a chwyddiant cyflog.
- 9 Er bod yr asesiad cyllideb cychwynnol ar gyfer 2023/24 a gyflwynwyd i'r Awdurdod ym mis Rhagfyr 2022 yn nodi gofyniad cyllideb net o £44.7m (£45.8m gan gynnwys yr addasiad ariannu pensiwn), ni chymeradwywyd y gyllideb bryd hynny.
- 10 Yn dilyn y cyfarfod hwnnw, ar gais yr Awdurdod, gwnaethpwyd rhagor o waith i ganfod cyfleoedd i leihau'r gwariant net. Ym mis Ionawr 2023, cymeradwyodd yr Awdurdod y gyllideb derfynol o £44.4m, i'w chyflawni drwy'r ardoll ar awdurdodau lleol cyfansoddol. Roedd hyn yn cynnwys £1.1m o gyllid a arferai gael ei dderbyn yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru, ond sydd bellach wedi'i gynnwys o fewn y grant setliad refeniw i awdurdodau lleol ar gyfer 2023/24.
- 11 Wrth bennu cyllideb 2023/24, cydnabu'r Awdurdod y camau a gymerwyd i leihau'r ardoll ar awdurdodau lleol cyfansoddol. Roedd y rhain yn cynnwys gohirio gwariant, gan gynnwys prynu cit tanau gwyllt hanfodol, lleihau'r ddarpariaeth frys ddyddiol, gostwng y targed ar gyfer gwiriadau diogelwch yn y cartref, a defnydd un tro o'r cronfeydd wrth gefn. Hefyd, nododd yr Awdurdod nad oedd y negodiadau cyflog cenedlaethol ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/2024 wedi dod i ben, a bod y sefyllfa wedi'i chymhlethu ymhellach gan y ffaith bod negodiadau cyflog 2022/23 ar gyfer diffoddwyr tân yn dal i fod heb eu gorffen ac y gallent fod yn destun gweithredu diwydiannol.

- 12 Wrth bennu cyllideb derfynol 2023/24, y rhagdybiaethau cyflog ar gyfer diffoddwyr tân oedd 5% ar gyfer blwyddyn ariannol 2022/23 a 4% ar gyfer 2023/24. Yn dilyn hynny, setlwyd y negodiadau cyflog ar 7% a 5%, gan ychwanegu pwysau sylweddol o ran costau.
- 13 Nid yw'r camau a gymerwyd yn ystod y broses o bennu cyllideb 2023/24 yn gynaliadwy gan eu bod yn golygu bod angen defnydd parhaus o gronfeydd wrth gefn. Mae'r rheoleiddwyr wedi bod yn glir wrth gynghori awdurdodau na fyddai "ariannu gwariant rheolaidd o gronfeydd wrth gefn fel arfer yn briodol", felly mae angen i ATAGC ail-raddnodi ar gyfer 2024/25, "chwilio am ddulliau mwy cynaliadwy, sy'n aml yn golygu gwneud penderfyniadau amhoblogaidd" (dyfyniadau o baragraff 1.8 o 'Cwrdd â'r Heriau Ariannol', 2014, Archwilio Cymru). Felly, mae'r adolygiad o'r ddarpariaeth frys wedi cynnwys asesiad cynllunio ariannol cychwynnol ar gyfer pob opsiwn.

GWYBODAETH

- 14 Nid yw'r camau a gymerwyd yn ystod y broses o bennu cyllideb 2023/24 yn gynaliadwy gan eu bod yn golygu bod angen defnydd parhaus o gronfeydd wrth gefn. Mae'r rheoleiddwyr wedi bod yn glir wrth gynghori awdurdodau na fyddai "ariannu gwariant rheolaidd o gronfeydd wrth gefn fel arfer yn briodol", felly mae angen i ATAGC ail-raddnodi ar gyfer 2024/25, "chwilio am ddulliau mwy cynaliadwy, sy'n aml yn golygu gwneud penderfyniadau amhoblogaidd" (dyfyniadau o baragraff 1.8 o 'Cwrdd â'r Heriau Ariannol', 2014, Archwilio Cymru). Felly, mae'r adolygiad o'r ddarpariaeth frys wedi cynnwys asesiad cynllunio ariannol cychwynnol ar gyfer pob opsiwn.
- 15 Er y bydd proses pennu cyllideb 2024/25 yn ddibynnol ar ganlyniad yr adolygiad o'r ddarpariaeth frys, mae'r gwaith paratoi ar y costau presennol wedi dechrau. Mae gweithgor craffu ar y gyllideb wedi'i sefydlu o blith aelodau'r Pwyllgor Archwilio.
- 16 Gydag aelodau yn cynrychioli pob awdurdod lleol, mae disgwyl i'r gweithgor gyfarfod ar bedwar achlysur rhwng Hydref a Thachwedd 2023. Bydd adolygiad yn cael ei gynnal ynghylch costau cyflogres, costau nad ydynt yn gyflogau, a chostau ariannu cyfalaf, a hynny er mwyn gwella dealltwriaeth yr aelodau ac i roi cyfle iddynt graffu a herio. Bydd adroddiad ar y gwaith hwn yn cael ei roi i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr a bydd yn llywio'r broses o bennu'r gyllideb.
- 17 Bydd y gwaith cynllunio hefyd yn ystyried gofynion cyfalaf yr Awdurdod dros y cylch cynllunio tymor canolig. Bydd hyn yn ystyried asesiadau ariannol a fforddiadwyedd cynlluniau ar gyfer y dyfodol, a bydd y gwaith hwn yn cynnwys darparu cyfleuster hyfforddi newydd. Os caiff ei gymeradwyo, bydd angen buddsoddiad ariannol sylweddol ar gyfer y cyfleuster hyfforddi newydd, ond ar hyn o bryd nid oes achos busnes wedi'i gyflwyno i'r Awdurdod.

- 18 Bydd yr asesiad cynllunio cychwynnol ar gyfer 2024/25 yn cael ei gyflwyno i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 18 Rhagfyr 2023. Bydd yn cynnwys dadansoddiad sensitifrwydd sy'n nodi effaith yr opsiynau yn yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys a ystyriwyd gan yr Awdurdod, a bydd yn ymgorffori canfyddiadau craffu'r Pwyllgor Archwilio.
- 19 Bydd cyllideb refeniw ddrafft 2024/25 yn cael ei pharatoi ac yn cael ei chyflwyno er mwyn i'r Awdurdod ei chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 22 Ionawr 2024.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag Amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod. Mae'n adrodd ar hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi nodi bod angen cyllideb o £50.4m. Bydd hyn yn cael ei ddiweddarau yn rhan o'r gwaith cynllunio manwl gan gynnwys canlyniad Adolygiad yr Awdurdod o'r Ddarpariaeth Frys.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod Tân ac Achub ddyletswydd gyfreithiol i bennu cyllideb gytbwys yn seiliedig ar ragdybiaethau cynllunio realistig.
Staffio	Mae dros 70% o'r gwariant yn ymwneud â chostau staff ac felly mae'n ffactor materol wrth ystyried sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol. Mae'r risgiau a nodwyd gan y Prif Swyddog Tân yn cynnwys negodiadau cyflog sy'n parhau yn ogystal â'r angen i recriwtio rhagor o staff dyletswydd rhan amser ac i feithrin gwytnwch corfforaethol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd y materion hyn yn cael eu hystyried yn y cynigion pennu cyllideb.
Risgiau	Mae'r ansicrwydd a'r risgiau allweddol ynghylch cyllideb 2024/25 wedi'u hamlinellu yn Atodiad 1.

Aseiad cynllunio ariannol cychwynnol 2024/25

£'m	Cyllideb gymeradwy 2023/24	Costau heb eu hariannu 23/24	4% Dyfarniad cyflog 2024/2025	Costau pensiwn ychwanegol posibl	Chwyddiant a thwf	Cynnydd mewn costau llog	Canolfan Hyfforddi	Cyfanswm
Talu	31.824	1.745	1.343	0.400				35.312
Di-dâl	10.384	0.200			0.741			11.325
Cyllid a Llog Cyfalaf	3.130					0.500	1.1	4.730
Incwm	-0.944							-0.944
Treth	44.394	1.945	1.343	0.400	0.741	0.500	1.100	50.423

Crynodeb o ragdybiaethau a risgiau cynllunio

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
<p>Costau gweithwyr</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y cyllidebau staffio yn cael eu llunio gan ddefnyddio'r modelau darparu gwasanaethau presennol ac yn cael eu diweddarau i adlewyrchu penderfyniad yr Awdurdod Tân ac Achub yn dilyn eu Hadolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. • Pan bennwyd y gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24, nid oedd y dyfarniadau cyflog cenedlaethol ar gyfer diffoddwyr tân ar gyfer blynyddoedd ariannol 2022/23 a 2023/24 wedi'u cwblhau. Roedd y gyllideb derfynol yn rhagdybio 5% a 4% ar gyfer 2023/24, ond setlwyd y dyfarniad cyflog ar 7% a 5% yn y diwedd. Mae'r costau uwch sy'n gysylltiedig â hyn wedi'u cynnwys yn y gyllideb sylfaenol a gwnaed asesiad cynllunio o 4% ar gyfer dyfarniadau cyflog cenedlaethol yn 2024/25 ar gyfer yr holl staff. • Cynhaliwyd prisiad o gynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn ystod 2020 a bydd yn pennu cyfraddau cyfraniad y cyflogwr am y cyfnod o bedair blynedd o Ebrill 2024. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid yw'r fersiwn ddiweddaraf o'r prisiad ar gael ond mae'n parhau i fod yn risg allweddol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol wedi dod i gytundeb eto ar ddyfarniad cyflog diffoddwyr tân ar gyfer 2024/25, ond ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn mae disgwyl i'r setliadau fod uwchlaw'r hyn a bennwyd yn y gyllideb. • Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol wedi dod i gytundeb eto ar y dyfarniad cyflog i staff ar gontractau LGPS ar gyfer 2023/24 na 2024/25. • Mae gwaith cynllunio'r gyllideb yn tybio lefelau arferol o weithgarwch. Os bydd llif o alwadau yn digwydd bydd pwysau ar y gyllideb. Y dybiaeth weithio yw y byddai'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei defnyddio yn y lle cyntaf.

<p>Costau nad ydynt yn gyflogau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi cadarnhau y bydd y cyllidebau ar gyfer costau nad ydynt yn gyflogau yn cael eu llunio gan ddefnyddio'r modelau cyflenwi gwasanaethau presennol, wedi'u diweddarau yn ôl canlyniad yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. Mae'r pwysau ar y gyllideb ar gyfer costau nad ydynt yn gyflogau wedi'u gwaethygu gan effaith chwyddiant ar gontractau presennol ac yn y dyfodol, yn ogystal â materion sy'n ymwneud â'r gadwyn gyflenwi mewn nifer o feysydd sy'n hanfodol o ran busnes. Mae'r rhain yn cynnwys cyflenwi cit diffodd tân a dod o hyd i rannau newydd ar gyfer cerbydau gweithredol. • Mae costau na ellir eu hosgoi sy'n gysylltiedig â materion iechyd a diogelwch penodol i'r diwydiant wedi'u cynnwys o fewn y gyllideb nad yw'n gyflogau. Mae'r rhain yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â rheoli halogyddion ar gyfer ein diffoddwyr tân gweithredol yn dilyn gwaith cenedlaethol. • Lluniwyd cyllidebau gan ddefnyddio gwybodaeth a barn broffesiynol rheolwyr cyllideb a rhwymedigaethau cytundebol sylfaenol ond, yn ôl yr angen, maent yn cynnwys llawer iawn o amcangyfrif. Lle gellir meintioli pwysau costau, maent wedi'u nodi a'u cynnwys ar wahân. • Yn ystod 2023/24 fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddileu ei chefnogaeth ariannol o £0.4m ar gyfer rhwydwaith cyfathrebu cenedlaethol presennol y gwasanaethau brys (Firelink). Mae pris llawn y contract, sef £1m, bellach yn cael ei 	<ul style="list-style-type: none"> • Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflogau ac yn ymdrechu i reoli pwysau costau o fewn y gyllideb a gynlluniwyd, mae hyn yn parhau i fod yn faes risg oherwydd y pwysau parhaus o fewn y gadwyn gyflenwi o ganlyniad i godi prisiau a materion yn ymwneud ag argaeledd. Mae'r sefyllfa hon yn cael ei rheoli'n ofalus ond oherwydd anwaddalrwydd sylweddol nid yw'n bosibl meintioli'r effaith yn llawn. • Mae costau nwy a thrydan wedi bod yn bwysau hysbys o ran cost er 2022/23 oherwydd pwysau costau byd-eang. Mae'n ymddangos bod y sefyllfa wedi sefydlogi ac mae'r gyllideb ar gyfer 2024/25 yn seiliedig ar amcangyfrifon gorau ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae'r farchnad yn parhau i fod yn anwadal ac mae hyn yn parhau i fod yn risg ac yn ansicrwydd sy'n hysbys. • Er bod yr Awdurdod yn parhau i weithio tuag at leihau ei ôl troed carbon, nid oes cynlluniau manwl wedi'u ffurfioli eto. Bydd y gwaith hwn yn mynd rhagddo yn ystod 2023/24 ac nid oes unrhyw ddarpariaeth gyllidebol wedi'i chynnwys.
-------------------------------------	---	---

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	<p>ariannu'n uniongyrchol o gyllid craidd. Oherwydd natur sefydlog y contract hwn, ni ellir osgoi'r costau hyn ac mae'r contract yn cynnwys cynnydd blynyddol ar gyfer chwyddiant.</p>	
Cyllid Cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r gofyniad cyllid cyfalaf ar gyfer 2024/25 yn cynnwys y tâl refeniw ar gyfer y ddarpariaeth refeniw isaf ar gyfer asedau presennol yn ogystal ag amcangyfrif o'r taliadau llog o ganlyniad i fenthyca. Mae gwariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthyca ar gyfer rhaglen gyfalaf 2024/25, ac effaith cynnydd mewn cyfraddau llog wrth ailariannu benthyciadau sy'n aeddfedu yn dylanwadu ar y costau hyn. • Bydd yr asesiad cynllunio cychwynnol yn tybio y bydd yr holl fenthyca yn y dyfodol yn cael ei wneud ar gyfradd gyffredinol y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ar adeg pennu'r gyllideb. • Mae'r cynllun cyfalaf yn cynnwys costau posibl sy'n gysylltiedig â chanolfan hyfforddi newydd. Ar hyn o bryd nid yw'r Awdurdod wedi ystyried yr achos busnes, felly tybir mai o 2025/2026 ymlaen y bydd y costau cyfalaf hyn yn cael eu hysgwyddo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn faes risg allweddol ac ystyried yr ansicrwydd economaidd ar hyn o bryd. Bydd gwaith modelu ariannol yn cael ei wneud er mwyn asesu pa mor sensitif yw sefyllfa ariannol a pherfformiad yr Awdurdod i'r cyfraddau llog presennol, ac adroddir ar hyn yn rhan o'r gwaith o bennu'r gyllideb. • Nid yw amseriad unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â chanolfan hyfforddi newydd yn hysbys ar hyn o bryd gan nad yw'r achos busnes wedi'i ystyried gan yr Awdurdod. Er na ragwelir y bydd unrhyw waith adeiladu yn dechrau yn ystod 2024/25, efallai y bydd angen gwneud darpariaeth ar gyfer costau sy'n gysylltiedig â cheisiadau cynllunio manwl pe bai cymeradwyaeth yn cael ei rhoi.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddiwyd wrth bennu cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Incwm	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cyllidebau incwm wedi cael eu hadolygu a'u pennu yn unol â'r blynyddoedd blaenorol. • Gostyngodd incwm grant Llywodraeth Cymru yn sylweddol yn ystod 2023/24 oherwydd dileu'r Grant Firelink (£0.4m) ac ymgorfforiad y Grant Scape (£1.08m) o fewn y Grant Cynnal Refeniw a delir i awdurdodau lleol. • Wrth osod y gyllideb, tybir y bydd gweddill cyllid grant Llywodraeth Cymru yn cael ei dderbyn ar lefelau 2023/24. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi y tu hwnt i incwm y grant gan Lywodraeth Cymru, ac ni ragwelir cynnydd chwyddiant ar ei gyfer.